

16^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ: Τουρκική εισβολή και κατοχή της Κύπρου

ΤΑΞΕΙΣ:	Ε' & Στ'
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	Να γνωρίσουν προβλήματα του ελληνισμού της Κύπρου και της Ελλάδος.
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ (ύλη): (λεξιλόγιο, έννοιες)	- Να γνωρίσουν τον τόπο καταγωγής τους. - Να διατηρήσουν τη μνήμη των κατεχομένων εδαφών μας. - Να αποκτήσουν την επιθυμία να διεκδικούν τα δικαιώματά τους, την απελευθέρωση και την επανένωση της Κύπρου. - Να συνδέσουν τις οικογενειακές τους ιστορίες με την έννοια της μετανάστευσης στο Ηνωμένο Βασίλειο. Λεξιλόγιο: εισβολή, προσφυγιά, πρόσφυγες, κατεχόμενα, αγνοούμενοι, μετανάστευση, προσφυγικό
Ενδεικτικές Δραστηριότητες / Εγχειρίδια / Υλικό	- Ανάρτηση σε σχετική πινακίδα στην τάξη και στο σχολείο εργασιών, ποιημάτων, πανό, τραγουδιών, κτλ. που αφορούν στα κατεχόμενα μέρη μας. - Πρόσκληση ομιλητών για παρουσιάσεις στα παιδιά - Αθλητική ενδοσχολική ημερίδα εις μνήμη των πεσόντων, των αιχμαλώτων και των αγνοουμένων της τουρκικής εισβολής - Πρόσκληση παππούδων, γιαγιάδων, συγγενών, που έχουν προσωπικές εμπειρίες/βιώματα από την τουρκική εισβολή για κατάθεση των εμπειριών τους - Μέρα αφιερωμένη στην Κύπρο - Παρουσιάσεις για κατεχόμενους τόπους - Γνωριμία με το κατεχόμενο χωριό των οικογενειών τους (εντοπισμός στον χάρτη, πληροφορίες, συλλογή φωτογραφιών) - Συγγραφή επιστολών/κειμένων - Συνέντευξη (από τους παππούδες και τις γιαγιάδες ή άτομα) από ανθρώπους που έγιναν μάρτυρες των γεγονότων της εισβολής και των συνεπειών της - Έρευνα και συλλογή πληροφοριών/εικόνων μνημείων της πολιτιστικής μας κληρονομιάς (σημαντικά αρχαιολογικά και θρησκευτικά μνημεία, εκκλησίες και μοναστήρια) που βρίσκονται στα κατεχόμενα - Έρευνα-κατασκευή γραφικών παραστάσεων και ερμηνεία τους (Τα κατεχόμενα χωριά των οικογενειών μου, Οι κάτοικοι του νησιού μου, πόσοι επισκέφτηκαν τα κατεχόμενα μετά την άρση των περιοριστικών μέτρων από και προς τα κατεχόμενα, κτλ.)

- Δημογραφική έρευνα για τη μεταναστευτική ταυτότητα των παιδιών
- Δημογραφική έρευνα για τον αριθμό προσφυγικών και μη οικογενειών που ζουν στο Η.Β. και κατασκευή σχετικής γραφικής παράστασης
- Ανάγνωση και επεξεργασία κειμένων από βιβλία (Κυπριακά Ανθολόγια, «Δεν ξεχνώ και αγωνίζομαι», «Ελάτε να γνωρίσουμε την Κύπρο»), αποσπασμάτων από εφημερίδες (άρθρα, ρεπορτάζ...), αποσπασμάτων από λογοτεχνικά βιβλία, ποιημάτων και τραγουδιών σχετικών με την εισβολή, τις συνέπειές της και την ειρήνη στο νησί
- Αξιοποίηση επικαιρότητας (π.χ. νέα από ειδήσεις, εφημερίδες) που αφορούν στο κυπριακό πρόβλημα
- Δημιουργία παζλ με κατεχόμενα μέρη της Κύπρου, παιχνίδια γνώσεων για την Κύπρο
- Τηλεδιασκέψεις με σχολεία ακριτικών περιοχών της Κύπρου (ταυτόχρονα ή ετεροχρονισμένα) ή/και σχολείων από τον τόπο καταγωγής των παιδιών
- Αλληλογραφία με μαθητές/τριες ακριτικών σχολείων Κύπρου και Ελλάδας
- Δημιουργία κουίζ ή ερωτηματολογίου με επιλογή απαντήσεων και διεξαγωγή διαγωνισμού ανάμεσα σε δύο τμήματα διαφορετικών τάξεων ή αδελφά τμήματα αναφορικά με την καταγωγή των παιδιών Κύπρου ή/και Ελλάδα
- Παιχνίδια για κατανόηση και χρήση κατάλληλου λεξιλογίου σχετικά με την εισβολή και την κατοχή (αγνοούμενοι, πρόσφυγες, μετανάστευση, κτλ.)
- Κατασκευή καραβιών της ελπίδας (με χαρτί) που μεταφέρουν μηνύματα ελευθερίας, καρτερικότητας και ειρήνης
- Δημιουργία παιχνιδιού μνήμης πλαστικοποιώντας εικόνες από τα κατεχόμενα (σε ζεύγη)
- Κατασκευή σχετικών αφισών ή βίντεο για ενημέρωση του κοινού
- Γνωριμία και έμπνευση με καλλιτέχνες της Κύπρου και Κυπρίους της διασποράς στο Η.Β. που εμπνεύστηκαν από την κατεχόμενη γη μας, τα γεγονότα της εισβολής και την ελπίδα για ειρήνη και συνεργασία των λαών
- **Μελέτη σύγχρονων έργων σχετικών με την τουρκική εισβολή:**
 - Εφesoύπουλος Ανδρέας, Άτιτλο, λάδι, 1994
 - Κάνθος Τηλέμαχος, Αιχμάλωτος, ξυλογραφία, 1977
 - Σκοτεινός Γιώργος, Απογευματινός βομβαρδισμός, ακρυλικό, 1974-75
 - Χαμπής, Τα σπίτια μας II, ξυλογραφία, 1979
 - Χαμπής, Οι γυναίκες επιστρέφουν, μεταξοτυπία, 1989, κ.ά.
 - α. Χαμπής Τσαγγάρης: χαρακτηριστική
 - β. Τηλέμαχος Κάνθος: ζωγραφική
- **Ακρόαση και εκμάθηση τραγουδιών:**
 - Χάραμαν Φου
 - Το Άξιον Εστί (μελοποιημένο από Μίκη Θεοδωράκη. Επίσης, τραγούδια όπως «Της δικαιοσύνης Ήλιε Νοητέ», «Ένα το χελιδόνι», κτλ.)
 - Της Φαμακούστας

- Τα τραγούδια της προσφυγιάς
- 18 Λιανοτράγουδα της πικρής πατρίδας
- Επιτάφιος

• **Τραγούδια για την Κύπρο:**

- Το σπίτι που γεννήθηκα
- Ες γην εναλίαν Κύπρον (Γ. Νταλάρας)
- Το γράμμα
- Καρτερούμεν μέρα-νύχτα
- Λογαριάσατε λάθος
- Χρυσοπράσινο Φύλλο
- Τραγούδι «Το Προσφυγόπουλο» (Δημοτικό Δασούπολης Κ.Α.)
- Τραγούδι «Κόντρα στη Διχοτόμηση»
- Τραγούδι «Μήνυμα Ελπίδας στον Πενταδάχτυλο» (Δημοτικά Αγίου Αντωνίου – 31ο
- Δημ. Λάρισας)
- Τραγούδι «Κράτα Κύπρος» (Δημοτικά Σχολεία Αγίου Κασσιανού & 31ου Λάρισας)
- Τραγούδι «Ενώνουμε τα χέρια» (Δημοτικό Αγ. Κασσιανού)
- Τέσσερα τζιαι τέσσερα
- Παναγιά μου, Παναγιά μου
- Ω! Κύπρος
- Τ' όνειρον
- Η Κύπρος (Βασίλη Μιχαηλίδη)
- Στιγμές εισβολής (Πενταδάκτυλος)
- Η δική μου η πατρίδα
- Αμμόχωστος Βασιλεύουσα
- Παναγιά μου

(Ο σύνδεσμος για την ακρόαση αυτών των τραγουδιών υπάρχει στο σχέδιο δράσης της ΚΕΑ για τα 50χρονα της τουρκικής εισβολής.)

https://kea.schools.ac.cy/data/uploads/ekpaideftiko_yliko/epangelmatiki-mathisi-ekpaideftikon/proteinomeno-schedio-drasis-gia-ton-stochon-tou-ypan-gnorizo-den-xechno-diekdikto-drasis-gia-ti-thliveri-epeteio-ton-peninta-chronon-apo-tin-tourkiki-eisvoli-stin-kypro.pdf

• **Παρακολούθηση σχετικών βίντεο, ντοκιμαντέρ και σποτ:**

Αττίλας 74 (Κακογιάννη, 1975) και Φωτογραφικό υλικό από τα γυρίσματα:

Προτεινόμενες σκηνές:

- Αναμονή αιχμαλώτων 24:20
- Η ζωή των προσφύγων στους καταυλισμούς 28:11
- Επιστροφή αιχμαλώτων 38:25
- Κάσιαλος 1:15:30

- Παλαίκυθρο 1:18:30
<https://youtu.be/M9h6GnYqSy8?si=0aMMqclSZzcolDVO>
&
<https://mcf.gr/el/%CE%B1%CF%84%CF%84%CE%AF%CE%BB%CE%B1%CF%82-74/>

Άλλες σκηνές από το παραπάνω ντοκιμαντέρ καλό είναι να επιλεχθούν με προσοχή καθώς υπάρχουν τραγικές ιστορίες προσφύγων που δεν είναι κατάλληλες για όλες τις ηλικίες.

- Κερύνεια Περί Κύπρου:
<https://youtu.be/jb5hjJRJi8s?si=CikMXd40YQZgfi0>
- Εκπομπή 24 ώρες (Alpha Cyprus) – επετειακά αφιερώματα διαθέσιμα στο YouTube
- Κύπρος: Ζωντανεύουν μνήμες μετά από 49 χρόνια από την τουρκική εισβολή – εικόνες προσφυγιάς
https://youtu.be/_sWfuHJIE4?si=aePYQMpk9hKq4wlH
- Οδοιπορικό στην Κύπρο Α – Κατεχόμενα
https://youtu.be/w8kUAzBWglw?si=vwsyBvR_OwHGwd2
- Ψηφιακός Ηρόδοτος – Αρχείο PIK
<https://www.digital-herodotus.eu/>
- Αρχείο EPT – Η διαίρεση της Κύπρου
<https://www.ertnews.gr/arxeio-afierwmata/i-toyrkiki-eisvoli-stin-kypro-20-iylioy-1974/>
- Πλάνα τουρκικής εισβολής
<https://youtu.be/qFo12OAdkKE?si=Zv9upio7dvSn-4X4>
- Συνέντευξη Χαρίτας Μάντολες
<https://youtu.be/KqrRQvsiO8M?si=Prnu9Jniz2vSeou5>
- Η μαύρη «επέτειος» της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο το 1974
<https://youtu.be/Z8zC9q2KmCo?si=6dsXkhSfNbyPw8WJ>
- 20 Ιουλίου 1974 – Η μαύρη επέτειος της Κύπρου – Τουρκική εισβολή στην Κύπρο
<https://youtu.be/rkqWckczsKE?si=RSKfgOgFflaUsnQi>
- Πράσινη Λευκωσία
https://youtu.be/NGPWtqN9xlQ?si=xDto_wiubmyU1MJD
- Σποτ «Κύπρος 1974-2014»: Δεν ξεχνώ, αγωνίζομαι, διεκδικώ
https://youtu.be/NGPWtqN9xlQ?si=xDto_wiubmyU1MJD
- Σποτ Κύπρος 1974-2017
https://youtu.be/a21CKH7cwXc?si=AN8L5-elz7y2U_4H

Σημειώσεις:

1. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν είτε να εντάξουν το μάθημα του ελληνικού πολιτισμού στο μάθημα των Ελληνικών είτε να έχουν καθορισμένο χρόνο για τη διδασκαλία του, π.χ. είκοσι λεπτά με μισή ώρα κάθε φορά.
2. Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να δουν ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ τα βίντεο που θα παρουσιάσουν στα παιδιά και να προσέξουν να μην τους παρουσιάσουν σκηνές, οι οποίες, ενδεχομένως, να τα αναστατώσει. Επίσης, θα πρέπει να βεβαιωθούν ότι δεν υπάρχουν ιστορικές ανακρίβειες σε αυτά.
3. Οι συνάδελφοι μπορούν να βρουν επιπλέον υλικό στο σχέδιο δράσης της ΚΕΑ για τα 50χρονα της τουρκικής εισβολής:

https://kea.schools.ac.cy/data/uploads/ekpaideftiko_yliko/epangelmatiki-mathisi-ekpaideftikon/proteinomeno-schedio-drasis-gia-ton-stochou-tou-ypan-gnorizo-den-xechno-diekdkiko-drasis-gia-ti-thliveri-epeteio-ton-peninta-chronon-apo-tin-tourkiki-eisvoli-stin-kypro.pdf